

Latweeschu Awiss.

54. gadagabhjums.

Nr. 40.

Dreschdeenâ, 1. (13.) Oktober.

1875.

Redakteera adrese: Pastor Sakranowicz, Luttringen pr. Frauenburg, Rucland. — Ekspedizija Besthorn k. (Neyher) grahamtu bohde Zeligawâ.

Rahditajs: No eekschsemehm. No abrssemehm. Wisjaunakabs suas. Sam-
walgas semkopribas peektas sapulges prabtafule. Tirgi. Atbildas. Studi-
naschanas.

No Nihgas Latweeschu beedribas sinatnibas komisijas mums ir raksts peesuhthits, ko te saweem lasitajeem preekschâ zelam.

„Usaizinaschana.

Kaut gan Nihgas Latweeschu beedriba jau no sawas pastahweschanas eefahluma ir ruhpejusces par apgaismoschanas isplatischanu pee Latweescheem un tapehz dewusi palihdsibu dascheem augstakas skolas apmekledameem Latweeschu jaunpleem, tad tomehr palihdsibas wajadriba ir lihds schim bijusi daudskahrt leelaka nekâ Nihgas Latweeschu beedribas palihdseschanas spekti. Ir gadijees, ka daschi kreetni augstskohlu mahzekli naudas truhkuma dehl newarejuschi pabeigt sawu nodohmatu mahzibu. Wehledamahs pildiht scho truhkumu, daschas labdarigas rohtas ir pasneeguschas Nihgas Latweeschu beedribai dahwanas preeksch studentu stipendijahm. Lai tahda nodohma ispildischanâ tikt lahrtiba, Nihgas Latweeschu beedribas sinatnibas komisija ir nospreedusi, no eenahkuschas naudas dibinahit ihpachi studentu stipendiju lahdi, preeksch kuras fastahditi fewischki likumi. Schihis lahdes kapitals wehl ir mas un winu pehz wajadribas wairoht til eespehjam, kad wisi Latweeschu apgaismoschanas draugi pee winu wairoschanas nem dalibu. Tad nu Nihgas Latweeschu beedribas sinatnibas komisija usaizina un luhds wisus, kom Latweeschu apgaismoschana ruhp, sneegt Latweeschu beedribai preeksch mineta mehrka ar dewigu rohtu palihdsibu. Wisu Latweeschu laikraftu redakzijas ir luhgtas, usnemtees dahwanu lasischanu, ta ka deweji war nodoht sawas dahwanas waj nu to awischi redakzijahm, kas scho usaizinaschanu usnehmuschas, jeb taisni Nihgas Latweeschu beedribai. Par sanemtu nandu tiks no Nihgas Latweeschu beedribas tanis awises fludinahs, kas nandu lasijuschas.

Tad efeet zaur scho aizinati un luhgti Latweeschu apgaismoschanas draugi.

Nihgas Latweeschu beedribas sinatnibas komisija.“

No eekschsemehm.

Us Zeligawas schi gada istahdi, kas til kohschi isdewahs, wareja wehl dauds lautini brangu gohdu par sawu darbu ispelniht; bet winus newareja us to peedabuht, ka tee lai sawu prezj suhta. Ta pee mums Ruzawâ kalejs Rosenbergs wahrda, kas til brangas eefetu greeschamas maschines pehz

sawadas pascha isdohmatas wihses kat, ka winsch no teem jau wairak nekâ simtu schepat pahrdemis. Wiseem winas der un patihl, kautschu mehš gan wisadas maschines Klaipehdâ pasihstam; bet Klaipehdâ pirktas fabrikos leetas eefetu maschines negreesch til weegli un ar tahm darbs ta neschkirahs, ka ar muhfejahm, kas tilai 16 rubulu maksa. Bruhschds pirhta maschine maksa 30 rubl. — Reisu reisehm es patš muhfu meisteru stuidiju un peerunaju, lihds tas apsohlijahs, sawu maschini us istahdi suhtih. Tuhdal peemeldejahm Zeligawâ. Bet kad jau par negribu strahda, tad jau ta eet: wilzinaja un wilzinaja to darbu; — pehz sahla meisterim pirktis sahpeht, — ta palisahm mahjâs. Zeligawas istahde bijis es esnu pahleezinahs, ka muhfu meisters buhtu brangu gohdu ispelnijs, jo Zeligawas fungi lohti us to luhkoja, ka lahda deriga leeta pirzejeem buhtu pee-eetama, ne par dahrga. „Bet kam tad man tahdu gohdu wajag?“ ta dasch man atbildejis, „kas man par labumu no tam? Zita nekâ, ka ween isteheschahanahs!“ — Sinams, kad fainneeks sawus smagus kweeschus jeb brangus firnus jeb fainneeze sawu glihto audelli jeb sawas smalkas dsijas istahdei eesuhita un gohda algu ispelna, tad winam gan makâ wehl nekas par to netohp, til ween ka wini ziteem par preekschihmi un palahdsischanahs ir derejuschi, bet ar amatneekem ir sawadi. Schi isteischu weenu pateefigu gadijumu: Grahamtu sehjejs Hübner k. Zeligawâ ispelnija par sawu darbu, fewischki par kaufmanu konto grahamatahm sudraba medalju. Schi leeta nahja awises, — awises nonahja Behterburgâ — un wehl istahde nebij beigta, tad jau no Behterburgas nahja peeprasischanas pehz schihis prezes pee Hübnera! Waj tad bes istahdes schi wihra kreetns darbs gan buhtu tahlumâ sinams kluis, un kad pateefi to buhtu kas sinojis, waj tad tahdai sinoschanai buhtu lahds swars? Bet istahde ir ismeklejuschi un apspreeduschih tahdi fungi kohpâ, kas ir to leetu pasineji un prateji, — gan amatneeki, gan augstu skohlu profesori. Ta ir zita leeta! Teem tad gan war ustizeht! — Zapeemin wehl, ka Hübner k. bohde war wisadas leelas un masas skohlas hestes ar weentahrschahm un dubultahm lihnijahm, gan dutscheem, gan pa weenam par palehtu zenu dabuht pirkt. Wina hestes eet pa 20—30 juhdschem us daudsahm pilsehtu un lauku skohlahm, — ir mehš Ruzawâ eefahkuschi no istahdes laika wina prezj, ko katram zilwekam war par derigu usflaweht, bruhleht. Tad wehl wina bohde war dabuht hestes ar wisu preekschraftu wisadas walodâs. Saweem amata brahleem, kas no tur gribetu preeksch skohlas hestes likt pahrstelleht, usdohdu schi to adresi: „Buchbindermeisters Hübner, Katholische Straße Nr. 14, Mitau.“

No Ruzawas 14. September. Lauki wisi gohds Deewam ir nokohpti, rudsi un puhri apsehti — nu til wehl strahda pee kartufelu nonemshanas, kas pee mums it brangi pauguschy. Kad azis atmetam atpafal us pagahjuschu pusgadu, tad gan waram leezinaht, ka tahdu isdewigu laiku, til lab pawafara pee sehshanas, ka wafara pee seena wahshanas un lihds rudenim labibu wahkoht semkohpyi gan reti peeredsejuschi. Seens jawahks gandrihs bes leetus, labiba ta ka tshakst ween, un tomehr mehsh newaram dauds par leelu leetus truhzibu gaustees. Tikai weena lahga mehsh zeetahm 3 nedelas fausumu. Sinams, kad tad mums wehl buhtu til weens labs leetus, ka dsilaf Leishods, pahrschlahzis, tad mums buhtu tapat, ka wineem bijis bagats gads. Bet nu waram faziht: bija til widus mehrä pee labibas un ari pee seena. Ar seenu mehsh waresim gan istikt. Lai gan kalwu plawas mas bij audsis, bet atkal muhsu leelas purwu un esermalu plawas bij lohti branga seena swehtiba un kluwa pareisi jawahks. Ta tad islihdshinasees. Muhsu Leijneekem ar juhras sweijibu scho wafar ta isweizees, ka fenecm laikeem nau peeredsehts. Redseju pats juhra bahdedams, ka it masas fahdschas sweiji weena deena pahrdewa par 150 rublu sives. Zita deena fahds sweijisch bij 5 kapas menzu — tahs masakahs — islaidis atpafal juhra, tapehz ka laiwä wairs nebijis ruhme. Zeiza man, ka 2 juhdes tahlaku us Palangas pusi tai pascha laikä zits sweijisch 20 kapas dabujis islaidis atpafal juhra, ka lai laima negrimst. Ar kawu Deewa swehtibu! Sakna un augli dahrsi muhsu pusä ari nau tushchu, bes medus mas. Ar weselibu mums pee zilwekem labi gabjis, kautschu muhsu zeemini Leishods ar karstumeem un kruhschu fehrigu pawafari dauds sirguschy; bet it nesen atkal no jauna pee mums baku fehriga parahdijahs, jau 2 behrni nomira, ziti sirga; bet nu wairs nedfird nekur fehrigam. Pee lohpeem dauds weetäs scho wafar notika fshahde. Weenam meschfargam iskrita 8 gohwis, zitam par 3 lihds 4; ir kahdi sirgi ir ar leesas fehrigu nonihkuschy, ari zilweki kas til aptami bija, krituschu lohpu ahdas gribedami nonemt faslima un gruhti sirga, weens ari nomira. Muhsu Swentajas upä, kas ir stary Kurimes un Leischeem, gadijahs 21. Mai schogad leela nelaima. 5 Leischi sweijija upä sives un 3 no scheem noslihta. Diwi bija brahti, Leischi fainneejes, atraitnes, weenigi dehli. — Treschajs bija pats fainneeks un twas radineeks no scheem abeem peemineetem brahleem. — Zeturtais, kas ari peesteidsees us glahshchanu, jau ari eefahjis grimt — bet peektais to bij israhwis. Wehl weens behdigs gadjums japeemin, kas nupat Deewam schehl notika. Weens mescha saglis Leijneeks nosita weenu Ruzawas meschfargu. Melais bija preeksch 3 gadeem ka aprezejees un taisnigs, flaidrs un apdohmigs wihrs, kas zitam nekad pahrestibu nedariis. Slepflawa nau dsimis Ruzawneeks. Winsch schä eeprezehts, esohht ka dsird, jau arween bijis ap-lams wihrs, kas ar sawu feemu kildojees un lahwees; weenu reis winsch sawu swejibas beedri esohht dufmas juhra eefweedis. Ziti toreis winu isglahbuschi. Ta neweens gan nepaleek us reis par leelu grehzineeku; bet ka par trepi nogrimst rubjäs gruhtäs grehku dublös. Deews lai walda katra zilweka prahtu!

Par sirgu fahdsibu runajohht jafschelojahs, ka atkal fahht stypri ween nabaga sirdsineem leeki lungi usmestees, ka awises katra nummurä dauds weetäs isfludina. Gribu schodeen awischi to gohdu un pateizibu doht, kas tahm aridsan schini leetä peenahkshs. Zil man sinams, tad trihs sirgu fahdsibas zaur

Latweeschu awischi isfludinaschanu ir gaismä nahkuschas. Ta schowafar es pats nosuhtiju weenu isfludinajumu Zelgawas awischi par trihs sirgeem, ko Slohdas Leischeem nosaga, un redsi, atnahza drihs ween no Daljeem sina, ka tur tirgü tahdi sirgi esohht pahrdohhti. Muhsu Slohdas Leischi nobrauzä un riktiqi! pahrweda jau diwi sawus sirgus mahjäs. Pehz ta trescha isbraukuschy nupat atkal pafal. Schehl man, ka nesinu tohs gohda wihru wahrduhs schä awises peemineht, kas sawu laiku un puhliu nau taupijuschy, saweem apbedinateem tuwakeem winu nosagtus lohpinus atpafal atgahdaht. Ka dsird, esohht pagasta wezalais bijis un wina brahlis, kas schohs sirgus pehz awischi isfludinajuma Talsu tirgü eefshemejuschees. Tahda wihs war awises ari schini leetä leelu labumu dariht, un buhtu wehrts, ka wisi, kas tirgäs un pilsehtäs brauz, tohs isfludinajamus no awischi israkstihohs un pee sewis lihds nefatu, ka lai war us tahm fihlakahm fihmehm atfauktees, kad eerang kahdu sirgu, kas ka sagts israhdahs; jo daschu reis ir it fihmigus sirgus nosohg; ka nupat pee mums diwu gadu bruhnu ehreli ar baltahm krehtehm, kas us weenu pusi lihkschas, (par scho sirgu jau 35. nummurä fludinaja) nosaga. Tahdu sirgu buhtu gruhti flehpt, kad awischi lastaji wisi buhtu to fludinajumu eewehrojuschy. Tapehz wajjadsetu jo ruhvigi us to leetu luhkoht, tohs fludinajumus sawä kabatas grahmatä eerakstihht un pa gads lahrtu pee sewim lihds nefahht un azis, ta fakohht, zil nezil atwehrtas tureht; tad neween, ka dasch labs it brangu naudas gabalu zaur to isfshlitu pateizibas malsu eemantotu, bet wehl leelas pateizibas un notenzinaschanas ispelnitu; ta ari sagleem jo wairak walgus waretu usmest un tohs tapat beedeht jeb ari fakert, ka daschus blehschus ar telegrafa sinoschanahm beede un fakert; — bet pee dauds zilwekem deemschehl kuhtriba peemihht; wini faka: lai melle, kam judis, kas man par to data! Jeb daschi weenal-dfigi peemirft, ko zits ir luhdsis. Ja, brahl, bet kad tewi paschu apfags, ka tad tew patiks, kad zits preeksch tewis ne pirkstu nepakustinahs, ne palihdsehs, turpreti, zil tawa sirds preezafees un buhs pateiziga, kad obris tewim palihdshgu rohku pasneegs, tawu tewim suduschu ihpaschumu atpafal atdabuhht! Tapehz Pestitajs pats ir mahzijis: „Tad nu wisnotahl, ko juhs gribat, ka teem zilwekem jums buhs dariht, tapat darait ir juhs wineem.“ Mat. 7, 12.

Scho rakstohht dabuju nupat sinahht, ka Palangas pilsehtä diwi sagtus sirgus lohpy un gaida, kas tohs sawahks. Ar teem sirgeem ta bijis: Weens prahstis wihrinsch eebrauzis ar teem, aijjuhgtus eelsch dihsfeles dselsafes jaktärateem, Bruhschods un pirmä frohgä pehz leelas fauleschanahs tohs pahrdewis ar wiseem rateem par 70 dahldereem. To lihshchanu un pirkshchanu frohdsneeks til ta par pawilzinashchanu, lihds schandars atnahht, bij isgudrojis; jo winsch drihs ween bij atsinis, ka tas nau riktiqs zilweks. Saglis tad kluis fanemts un atpafal us Palangas zeetumu atwests. (Esohht isteizees, ka jau 10 gadus sohgoht sirgus, bet wehl ne-esohht bijis peedshhts; nu 11. gadä tam flikti isgahjis.) Schahde, ka es tohs sagtohs sirgus newaru pilnigi aprakstihht; to sinu: weens esohht 5 gadu wezs, tumshy peleks, wehrts 50 rublu; tas ohträs waj nu behrs, waj rauds, to nesinaja mans sinotajis man pateikt. — Bet rahdahs, ka sirgi, rati un aijjuhgi esohht no weena wihra sagti. Saglis teizohht, ka no Kuldigas pufes esohht tohs sirgus dabujis. Kam tee peederetu, lai meldejahs Balangä zaur rakstu jeb par telegrafu.

No **Alschwangas** pufes 17. September mums raksta tā: Ar isgahjuscha mehnescha beigahm pee mums wisi lauku augli — tikai kartufeli ne — jau bij wisur sawahkti. Pee ta sauša rudens laizina, kahds kà zitās Kursemes pufēs, tā ari pee mums ušturahs, ne tik ween ka lauku nonemšhana labi weizahs, bet ari tee, kas ar damšmaschinehm kul, wareja sawu labibu uš lauka ahtri un bes kahdas fahdes iskult. Bet ar to labibas pahrdohšhanu deemschehl ne-iseet wis tik weikli, kà to Juli un Augusta mehnescha eesahkumà dohmajahm. No ta laika tirgi ir stipri uš leiju gahjuschi un wehl nemas tirgus negrib eetoifitees. Kweeschus it nezil nemele, par wideju prezi negrib wehl ne pilnūs 3 rubtus maksah. — Wehl gribu tē weenu leetu peemineht, kas ari zitās pufēs efoht rahdijuschees un par kuru wehl ne-efmu neko Latw. awisēs lasijis, prohteet par to tahru, kas rudsu kaudsēs rohdahs un jau leelu fahdi pee graudeem padarijis. Schis tahrs ir tumfchi bruhns un drufzin leelaks nekà pilnigs rudsu grauds. Dafch fainneeks iſtruhlahs wisaplahrt ap sawu rudsu kaudsi rudsu graudu sehnelas eeraudsidams un steidsahs rudsus iskult, bet kuldams atkal peeredseja, ka dauds masak isnahza, nekà no ušskatas bij gaidams, turklat atrada dauds graudu aiskapatu waj fakohditu. Saimneeki, kas riju ar rudseem peefehruschi, manijuschi ka rijai karstai paleekoht, leels pulks tahru uš plahna falafijuschees un atkal drihs pasuduschi. Es patē ar damšmaschinu kuldams redseju, ka dauds tahri isgahja zaur maschinu un winas feeteem zauri un ar graudeem dšihwi eetifa maišs.

T. v. F. A.

Kursemes gubernas fshohlu direktors Sabinin aiseet uš Odesu par turenēs gimnashjas direktoru.

Zelgawas jauna wahzu awise „Mitausche Zeitung“ 20. September ir sawu pirmo nummuru laudis islaidusi un isnahks jo prohjam 1 reis par nedelu. Gan nu wisōs schinis gaddōs, kur Zelgawai trubka sawa pašcha wahzu laikraksta, Zelgawneeki bij eerasuschchi sawas darishanas un buhshanas Rihgas awisehm atwehleht un schihm, kà lapahm, kas iddeenah isnahk un sinas isdala, nahkaks weeglafi draugu pulku eemantohht un uštureht, tomehr zeram, ka ari Zelgawas jaunajai awisei peetiks deesgan ta darba, ar ko fewischi Zelgawas dšihwei warehs kalpoht, un netruhks draugu pulka, kas ir pilnam meerā, kad awischi lapa wineem weenreis par nedelu tahs sinas un pahrrunas is turvenēs un tahlenēs kohpā fanemdama preekshā zel. Redaktors no „Mitausche Zeitung“ ir Scheel k., studeerejis wihrs. Idohta ta tohp Steffenhagen k. drukatawā un maksā lihds gada beigahm Zelgawā 50 kap. un par pasti 75 k., par gadu ar pasti 2 rubl. 10 kap. Wehlam tad nu winai labas laimes winas zelā!

Is **Widsemes** draudsehm isg. gadā preeksh paganu mifiones bij mihlestibas dahwanu samestis 3478 rubl. 48 kap., preeksh Zuhdu mifiones 1166 rubl. 67 kap. Wiswairaf dahwanu bij nahjis is Werojas aprinkā. — Uš Widsemes mahzitaju sinodes Laudones zeen. mahzitajs Vogel dewa sinas par luteru palihdsibas darboschanohs un ihpafchi norahdija uš Sahmu falu, kur ar fshohlu buhshchanu wehl par dauds behdigi eet un kur laudis zaur beidsamajeem gruhsteem gadeem noguruschi nespehj pašchi few schai leetā deesgan lihdsitees. Tur wehl arweenu atrohdotees kiršpehles, kur fshohlotajs dabuhn tik 14 rubl. ir pat 7 rubl. lohnes par gadu. Zil labi gan tur ar fshohlahm war klahtees? Ta leeta ir tahpehj wehl jo behdiga, ka uš Sahmu falas schim brihsham ari wehl no tahm 12 mahzitaju weetahm stahw 5 tukshas.

Tur tad gan katram tizibas beedram firds eeshchlojahs, kà waretu garigu trubkumu zeetejeem palihdsht.

Ceksch „Darba“ 23. Nr. lasam daschas mahzibas is aku razeju gudribas, kà semkohpis, kam pašcham sawa aka jarohk, war dabuht sinah, kur un zil dšila uhdens semē atrohдах. Weens teizams amatneeks jau preeksh gadeem dewis schahdu padohmu: Nem newahpetu jaunu mahla pohdu, eelez tani neleschetus kaskus, grihnschanu, balto weiraku un aitas wilnu no katra 5 lohtes, pahrseds pohdu ar beesu papihru, cerohz to semē pee sauša laika pehdu dšila tai weetā, kur aku dohma raft; pehz 24 stundahm isnem tahs pohdā eeliktahs leetas un noswer tahs. Ja nu schihis tikai drufsu waj nemas nau palihshas smagakas, tad tai weetā uhdeni nedabusi; bet ja turpretim smagams wairojees un prohti par

2 lohthm, tad usrakfi uhdeni 75	pehdu dšitumā
4 " " " " 50	" "
6 " " " " 37½	" "
8 " " " " 25	" "
10 " " " " 12	" "

Jaunaku laiku spreedums atkal fkan tā: semē uhdens ahderēs, tāpat kà magnetisma straumes wirs semēs issteepjahs no seemela pret deenwideem un blakam ekwatoram, weenlihdšigā zela lihniā (poralel) ar semēs platuma grahdeem. Schihis straumes war buht lihkm lohlainas, bet tur, kur tahs krusteem weena ohtrai eet pahri, noteek weenadi sem taisna stuhra (rechtwinklig). — Ta fshohla nu postahw eeksch tam: Nem eegarenas flintlohdes leelumā fehra afmini (Schwefelkie) jeb fehra gabalinu, waj ari afmina ohgli un peefeen to pee linu dšijas jeb smalkas drahtes un turi tad dšijas jeb drahtes galu starp 2 pirksteem (ihkshki un rahditaju), tā kà lohde kà pendelis war schurp un turp schuhpotees. Kad nu kahdu brihtinu scho lohdi ar ne wisai stingru issteeptu rohku tura un uhdens ahdere semē ir, tad ta fahks uš weenu pufi schuhpotees jeb ari rinki greeftees. Is tahdas schuhposchanahs, kad eemanahs, war sinah, waj uhdens ahdere ir trahpita, uš kureeni ta issteepjahs, waj ohtra ahdere krusteem pahri eet u. t. vr. Uš to pufi, uš kureni ahdere issteepjahs, ari schis pendelis staigahs bet kad 2 ahderēs krusteem eet, tas fahks rinki eet, tā kà pulkstena rahditajs, bet tikai atpakal. Kur apakshā leelaks uhdens trahjums, tur pendelis greeftees rinki.

Pa wisu **Kreewu walfi** Augusta mehnesi bij 2622 uguns grehki, kas padarija fshahdi no wairaf kà 12 milioni rubki wehrtibas. 377 weetās bij uguns zaur blehshu rohlahm zehlees, 240 pehrkonē eespehri.

Kreewu walfis eedshwotaju fskaitis pehz teem statifikas rukkeem no 1840. gada bij 83 milioni un 256,132. Ciropas Kreewijā bij 65½ milioni, Pohjōs 6 mil., Kaukashjā 4½ m., Siberijā 3½ m. un Widus-Ashjā 3½ mil. Pinnu semēs dwehsetu fskaitis tur nau pulkā eeskaitihks.

Rudens wehsums ari pee mums jau eeshahjis; uš seemeteem to dabujuschi jau dauds stiprak manih. 12. September wakarā starp Behterburgu un Maskawu plohsijahs sneega putenis, kas 40 telegrafa stabus apgahsa un weetahm tahdus sneega kupenus sadšina, ka dšelszela braukshana tika nokaweta. Ari 13. September Behterburgā bij flapdrankis.

No **Behterburgas**. Edinburgas herzogu pahris ar sawu maso prinzi no Behterburgas uš Londoni braukdami ir dabujuschi uš juhras stipru wehtru pahrzeest, bet ir laimigi mahjās nobraukshchi.

Rohmâ pahwesta Watikan pill esohrt ap pahwestu 536 augsti un semati fulaini: kardinalis Antonelli, pilspahrwaldneeks, augstais kambarkungs, finanswaldneeks, sekreteris, infendants, gubernators, generalis, kanzlers un 5 apatsch-kambarkungi, lohpâ 14; pee pils ustraufibas 15, pee klufahs drukatawas 8, ap paschu pahwestu 1 kambarkungs un 6 fulaini; preekschistabâ 23 kureeri, 3 fulaini un 3 ordonanzi; kardinalam un generalam ir 48 apatschneeki; pilsgwardu un pahwesta schandaru ir 223. Un wißi schee kalpo tam weenam pahwestam, kas wezôs laikôs few to wahrdu dewahs: Servus servorum Domini t. i. ta Kunga kalpu kalps.

— **Wezais Garibaldis** ir atkal sihmi demis, ka ir wehl dsihwis us sawas Kapreras falas; winsch ir rakstijis us Englantu un sawu preeku isteizis par to, ka swabadaja Englantê wihri met dahwanas lohpâ preeksch nabaga apspeestem Herzegowineescheem, kas peln swabadi buht no Turku juhga. **Wezais** labpraht eetu wineem par wadoni.

Spanijâ tas karsch pret Karlisstem, ka leekahs eet stipri us beigahm. Don Karlos gan gribetu wehl ilgi turetees, bet kara spehks tum isfihst un jauna palihdsiba nau ne no kurenas gaidama. — **Aehninenei Isabellai** negrib wis leegt us Madridu pee dehla nobraukt; weena partija wehl stipri to wehlahs, jo ir nogudrojuschi, ka Isabella tur nonahkusi waretu wisâ senata preekschâ ar skaidreem wahrdeem atfazitees no waldibas krehfla, lai tas tad drohschi peeder dehlam Alfonsoam ween. Ziteem tas atkal nepatihl, tee faka tahda atfazischanahs waroht ari ta nemt, it ka bes tahs tugadejs kehniensch wehl nau ihsti pilnâ warâ, to newarohrt eerahdiht.

No Turkeem. Herzegowinas nemeerneeki ir teem 6 konsuleem pasneeguschî schahdu rakstu, kura sawas fuhdsibas par Turku waldischanu isteiz. „Zeenigi konsuli is Giropas walstihm, 4 gadu simtenus tee noschehlojami, lohpeem lihdsigi turetee kristiti Herzegowinâ wahrgst flumjas un behdas. Respehdami ilgaki panest Turku warmahzibu, waijaschanu un apspeeschchanu schogad wißi rajahs (ta Turki lama kristigus) ir kahjâs zehluschees un erohtschus rohlâs nehmuschi, lai waretu schini 19. gadusimteni gaismotai Giropai parahdiht, ka tas winai ir par grebku un kaunu atkaut, ka Turku waras waldiba ilgaki isfihsch un nospeesch nelaimigohs Herzegowineeschus. Zuhß lungi, mehß esam dsirdejuschi, ka Zuhß esat atsuhstiti no saweem waldneekem ismekleht muhsu behdas un kapehß mehß pee ehrohtscheem kehruschees. Tê redseet muhsu atbildes: 1) Tam nabaga masgruntineekam, kas no Aga (kungâ) gruntsgabalu isnohmo, waijag to apstrahdaht un pusî atdoht Agam. Aga nahß 3 lihds 4 reis par gadu ar saweem laudihm to semneeku apmekleht, tee nu wißi ar wiseem sirgeem semneekam ja-ustura, zitadi dabuhn siteenus un zeetumu. 2) Turkdôs tas desmitais (ta nodohschana) tohp us renti isdohts, bet tee rentetaji isplehsch 10 reis til dauds un rajam jamakfa, ja grib, war pehß wolti fuhdsitees. 3) Bes tam rajam ir jamakfa wehl wiswisadas nodohschanas. 4) Pee lohpu skaitischanas Turku lungi rajam peerakfa 2 reis til dauds, kam 10 lohpu, tam nodohschanas jadohd no 30 lohpeem. Kam raja lai fuhds? Turkam. Kas par Turku lungu spreesch? Turku lungs. 5) Kad kristigs nahß Turku teefas preekschâ un tam nau 2 Turku leezineeku, tad winsch par fuhdsibu eemanto zeetumu. 6) Turki ar waru nem mums muhsu meitas un seewas un speesch tahs peenemt Turku tizibu. 7) Kad kristigs eet par leezineeku pret Turku, tad

winsch ne 3 deenas wairs nau dsihws. 8) Turki gahna un apsmiej muhsu mahzitajus, basnizas un swehtumus. 9) Mehß makfajam sultanam nodohschanas un nesam wifas nastas, bet skohlu mehß nedabunam; kas pehß skohlas prasa, tas dabuhn zeetumu un war weegli sawu galwu saudeht. 10) Kur us sultana zekeem kahds darbs darams, tur dsen rajû 5, 6 deenas gahjumu no mahjahm, leek tam 8 deenas bes maises, bes makfas strahdaht, Turkus nemas pee tam nespeesch. 11) Kur kara spehka promjante wedama, tur schandari fahdschâ, isbarojahs paschi un nem sirgus un zilwekus un dsen 15 un 20 deenas us preekschu, bes ustura un makfas. 12) Kâ lai dabunam taifnibu, kad teefas Turki sehsh un teem 2 kristigeem, kas lihds sehsh, ir wis japarakfa, ir pat kad kristigam bes mainas nahwi nospreesch. 13) Kad kristigs ir pee kahda trohna darba sinohts un nau spehjis ispidiht flimibas labad, tad schandars klahht un sit winu pee nahwes. 14) Kad Turks pee teefas fuhds, tad tam tuhdaht leetu isfchir, bet kad kristigs fuhds, tad war lihds pasfaules galam gaidiht, jeb 10 reis til dauds kukulu doht, ka leeta wehrts. Kur Aga eenahß, tur wina pirmâs darbs ir, kustu jeb altari jeb basnizu argahniht. Waras darbôs Turks nepasihst nekahdu mehru, leek sawus purwus rakt un tohs gruh-takohs darbus dariht un wifu par wolti. Taifnibas pee Turku teefahm nau, teefneschi nedabuhn gandrihs nemas algas un war paschi sawu pahrtiku gahdatees zaur netaisnibu un kauschu ispeeschanu. Netaisnibu isdariht ir weegla leeta, prozefes tohp westas Turku waloda, ko raja neproht, ta war dariht, ko ween grib. Kur rajahs few kahdu semes stuhri eetaifa, tur nahß Agas un atrnem to wineem. Augsti un zeenigi lungi. Giropa ir pahrgrohsijusees, ir gohdajamus waldineekus no trohneem atstuhmusi, bet schinis gaismas laikôs Zuhß gribeet peestahweht Turku waras waldibu pahmums. Zeenigi lungi. Sem Turku pahtagas mehß nei gribam nei waram dsihwoht. Mehß esam zilweki un ne lohpi. Ja Zuhß negribeet mums palihdsch, tad Zuhß ari newareet muhs speest atpakal eet wehrdsiba. Turku apfohlischanahm mehß netizam un Zuhßu wahrdu weepalihdsibu, ko mums sohleet Turku azis, neswer ne til dauds, ka pupas misa. Mehß gribam swabadibu, ihstu un pilnigu swabadibu. Dsihwi mehß Turku rohlâs nekritisim.

Beeleekam tē wehl weenu zitu rakstu, ko nemeerneeku generalis Lubobratitsch kahdai awisei peefuhstijis. Raksts skan ta: „Herzegowina dsihwohs un dsihwohs meerâ ar Turkeem. Mehß nepeeprafam neko zitu, ka to, ko Serbija, Montenegro, Egipte un Rumenija ir eemantojusi. Kapehß mehß lai esam fliktalinelâ wini? Es swehru pee swehta Jahna, ka mehß esam gatawi, dsihwibu un sawejus un semi, ar weenu wahrdu fakohht wifu saudeht, bet negribam joprohjam kaut, ka muhs ka lohpus tura. Mehß noschehlojam tohs Turku brahlus, kureem mehß tahs rikles pahrgreescham, mehß newedam tizibas karu, bet gribam swabadi tikt un ar Turkeem brahligâ weenprahtibâ dsihwoht sem ihpascha sirsta, lai winsch buhtu waj Serbeets, waj Bahzeets, waj Kreews, waj Austreets, waj Franzis, til Turks ne. Sultans lai ir muhsu pahrwaldneeks, mehß makfajam winam nodohschanu un kad Turku walsti karsch buhtu, tad buhsim gatawi, to ar sawahm asinim apfargahht, tapat ka tagad sawu swabadibu. Mehß gribam, ka schis karsch lai ir stary mums tas beidsamais.“

No Turkeem raksta, ka Herzegowinâ, Bosnijâ un wisâ tai pusē few ne-efohrt tahds augligs gads bijis, ka schogad.

Kweefchi (Mais) efoht 8 libdi 9 pehdas augsti ar warenahm wahrpahm, augfu lohki luhstoht sem fawahm nastahm. Tif lohpu it neweenu nedabunohi redseht, tapat ari strahdneeku nezik neredsoht us laukeem Deewa swehtibu sawahkam; gubinas puhstoht lauka, ehlu weeta schur tur redsoht pelnu kohpina. Ne! kahdu pohstu korsch atnes, kahdus auglus atnes netikka waldiba.

Beršijas galwas pilsehtä Teheranā nupat weenu schihdu ir dšihu fadedšinjufchi. Laudis to nosaufufchi par burwi un leelōs pulkōs fawirknedamees nau ahtral rimufchi, lamehr burwis pamafitim ohglēs fagrufdinahs. Ta fina par tahdu zilweka mohzibu ir Ciropā tahdu nepatiffchanu fazehluš, ka Franzija un tapat zitas leelwalstis buhšchoht Beršijas schakam rakstu laist un noteikt, ka tahdus swehru darbus schee laifi wairs newar eezeest.

Dascheem wahrdeem ir tas gohds, ka us wineem lohki kriht. Tā Wahzjemē ir farehkinahs, ka tur efoht 356 tuhft. zilweku, kam wahrdē ir „Müller.“ It 73 schais Wahzeets ir „Müller.“ Pehz tam tad nahk tee „Schulzi“ „Schmitti“ „Meiri“ u. t. pr.

Augstahs teateru dseedatajas par fawu fšunsti eenem warenu naudu. Tā par prohwi slawena Adeline Patti efoht jau tagad dauds milionus bagata, Luise Kellog wehl jauna buhdama tura fawus 400 tuhft. dahlderu, Lukka if mehnefchus eenem dauds tuhftofchus, til mihl atkal dauds istehreht; Nilstone ir lohki bagata, tapat Murška un Albani; Pikolomini 6 gadōs eektrahjāhs 350 tuhft. dahlderu, prezeja weenu grafi un atlahpahs no teatera dšihwes. S.

Wisjannafahs sinas.

Jelgawa. Us Keisara pawehli schogad no wifas Kreewijas 180,000 jauneem laudihm kara deenestā ja-eet, no Kursemes 1517, tas ir 246 wairak ka wehn. Kursemes rekrufchu gubernā komifione tagad isfludina, zif pawifam katrā aprinkā safaufschanas listēs eerastiti un zif katram aprinkam kara wihru janodohd. Schis isfludinajums israhda, ka

		safaufschanas listēs eerastiti pawifam	no schrem kara dee- nestā ja- eet.
I. Jelgawas	1 safaufschanas aprinkā	303	80
	2 " "	423	111
	3 " "	257	68
	fohpā	983	259
II. Bauskas	1 safaufschanas aprinkā	322	85
	2 " "	196	51
	fohpā	518	136
III. Tukumaš	1 safaufschanas aprinkā	318	84
	2 " "	162	42
	fohpā	480	126
IV. Talses	1 safaufschanas aprinkā	276	73
	2 " "	253	67
	fohpā	529	140
V. Ruldigas	1 safaufschanas aprinkā	426	112
	2 " "	252	67
	fohpā	678	179
VI. Wentšpiles	1 safaufschanas aprinkā	210	55
	2 " "	178	46
	fohpā	388	101

VII. Aisputes	1 safaufschanas aprinkā	379	100
	2 " "	189	49
	fohpā	568	149
VIII. Grohbinas	1 safaufschanas aprinkā	370	98
	2 " "	198	51
	fohpā	568	149
IX. Jaunjelgawas	1 safaufschanas aprinkā	312	82
	2 " "	343	90
	fohpā	655	172
X. Ilukštes	1 safaufschanas aprinkā	186	48
	2 " "	223	58
	fohpā	409	106
No wifas Kursemes		5776	1517
			R. S—z.

Nr. 5.

Sawwaligas semkohpibas peektas sapulzes prahtakule.

Schlehlite: Es esmu leels dabas zeenitajs. Wifa daba manās azis ir Deewa waigs. Katrs krišlinsch, ko lehmikeri fauz par atonu, ir kahda dalina pee ta swehta waiga. Tapehz katru kerpereti un atomu usstatu ar gohda zeenifchanu, it tā kad fawa tehwa waigā luhkotohs. Tālab no muhfu president kunga mutes wehletohs dširdeht kahdu preekšchnefamu par kahdu leetu is dabas walstibas, lai ta buhtu redsama, neredsama, dšihwa, nedšihwa, ar weenu jeb ar wifseem peezeem prahteem fanemama.

Presidents: Draugi! juhfu wehleschanahs eet us wifahm pufehm, bet kad kaut ko gribeet gruntigi dširdeht, tad til to weenu leetu jums schodeen waru isstahstib, lai buhtu kura buhdama. Tadeht nodohdeet fawas balsis un pee kuras wehleschanahs wairak peekritihš, to tad es ari gribu isskaidroht.

Grahmatneeks: Zeenijamu peesident kungu gribeju luhgt, man atlaut issazihht kahdu masu wehleschanohs.

Presidents: Efect til labi un fakeet til, kas jums us sirds un ja eespehsim, tad juhfu wehleschanohs ispildisim.

Grahmatneeks: Mums tagad ir diwi semkohpibas laikraksti: Darbs un Baltijas Semkohpis, un bes teem daschas semkohpibas grahmataš. Esmu dauds dširdejis fakam: „Kam man wajag semkohpibas laikrakstu? Es nopehrku weenu tahdu grahmatu, kas mahza semkohpibas un laufšaimneezibas sinaschanas un man wifa gudriba rohka. Kadehht wehl naudu tehreht par laikraksteem? Bet tē atkal fawa nelaime!“ tā tee pašchi eesauzahs: „Newar jau sinahht, kura grahmata ta labaka un bail, ka naudu ne-issweeschu par welti.“

Tā daudsi runa un pa nesinaschanu schaubidamees paleel til pee runaschanas, nenem neweenu semkohpibas laikrakstu, nedš pehrk kahdu tahdu grahmatu. Tapehz jums gribeju luhgt, waj juhš newaretu til labi buht, wifseem Baltijas semkohpjeem, par atšihšchanu un laufšaimneezibas usselschanu, isskaidroht, waj schā laika semkohpis war wifu wajadšigu sinaschanu at-rast eeksch weenas semkohpibas grahmataš? Un waj tahda grahmata ari war ispildihht tahs awises weetu? Turklahht es gribeju luhgt, waj juhš mums newaretu isskaidroht, kura katra no tahm semkohpibas grahmatahm ta labaka? Waj jums nepatiftu tahš semkohpibas grahmataš preekšch muhfu aushm ar ihseem wahrdeem kritiseereht jeb rezeniseereht, lai mehš waretum sinahht, kas launs, kas labs.

(Us preekšchu wehl.)

Tabibas un pretfchu tirgus Jelgawā, 29. Sept., Rihgā, 27. Sept., un Leepajā, 27. Sept. 1875. g.

Makfaja par:	Jelgawā.	Rihgā.	Leepajā.
1/3 tšhetw. (1 pūru) rudšu	2 r. 20 f.	2 r. 75 f.	2 r. 20 f.
1/3 " (1 ") kwoefſchu	3 " 20 "	4 " — "	3 " 50 "
1/3 " (1 ") meefchu	2 " — "	2 " 10 "	2 " 10 "
1/3 " (1 ") auſu	1 " 30 "	1 " 75 "	1 " 50 "
1/3 " (1 ") ſirau	2 " 50 "	3 " 25 "	3 " — "
1/3 " (1 ") rupju rudšu miltu	2 " — "	2 " 60 "	2 " 25 "
1/3 " (1 ") blhdeletu	3 " 80 "	4 " — "	3 " 25 "
1/3 " (1 ") kwoefſchu miltu	4 " — "	5 " — "	4 " 50 "
1/3 " (1 ") meefchu putrainu	3 " 85 "	3 " 85 "	3 " 50 "
1/3 " (1 ") kartofelu	— " 90 "	1 " — "	— " 75 "
10 pudu (1 birkawu) ſena	— r. — f.	5 r. — f.	4 r. — f.
1/2 " (20 mahrz.) kwoeſta	— " — "	5 " 80 "	5 " 25 "
1/2 " (20 ") dſeſes	— " — "	1 " 15 "	1 " 5 "
1/2 " (20 ") tabakas	1 " 60 "	1 " 25 "	2 " — "
1/2 " (20 ") ſchſchtu apinu	— " — "	— " — "	— " — "
1/2 " (20 ") kroha linu	— " — "	2 " 20 "	2 " 30 "
1/2 " (20 ") braka	— " — "	1 " 10 "	2 " — "
1 mugu linu ſchſtu	— " — "	9 " — "	1 " 20 "

1 mugu ſtlu	— r. — f.	16 r. — f.	14 r. — f.
10 pudu ſarkanas fabls	— " — "	6 " 75 "	6 " 30 "
10 " baltas rupjas fabls	— " — "	6 " 60 "	6 " 50 "
10 " " ſmalts fabls	— " — "	6 " 25 "	6 " — "

Atbildas.

U. R. — R. Mufu lapā neatrohdahs wis ſinas par dabrsu augteem bet waru žums tomehr pafinoht, ka Jelgawā iſgabjuſchā nedekā par pūru ſemas ahhoku makfaja 3 1/2 rublu, par bumbereem wehl wairak.

I. v. J. A. Dauds paldees! Ģepreezinajet mani drihs atkal.
U. S. — J. Es ne maf nebrīnohs, ka tas minetais redaktorinſch Zubſu wahrdsu apgreiſs un no melem prohwejs ſew vibragu žept. Nupat man ſiw par wehl leclatu beſgohdibas ſitki, ar ſabdu fundſinſch weena augsta wibra preeſchā nabjis. Schim brihſcham wehl atwehlejm, lai wiaſch patš ſewi kreetni notatahs. Nebe Zubſu gohdu taš wihš ſaudehs.
Latw. aw. apgabdatajs.

Latw. Amijchu apgabdatajs: **J. W. Sakranowicz.**

Sludinaſchanaš.

No kroha Naudifchu pagasta waldibas teš žaur ſcho uſaiznabte, ka wiſi ahrpuſe dſihwodami, ſchi pagasta lohželki deht žaunu deſmitneeku (runas wihru) wehleſchanaš uſ trim gadeem, probti no 1876. lihds 1879. gadam, 6. Oktober f. g. Naudifchu pagasta waldiba — Žmbu mahjas — ſanabtu.

4. September 1875.
(Nr. 212.) Pag. wej.: J. S. Bergfeldt.
Leef. ſcribw.: C. Schwan. 1

Whtrupe

tiks notureta 7. Oktober f. g. **Pauru** Pihlu mahjas, 8 werites no Seſiles, kur tiks pabrdbotas wiſadas ſielmakera, diſclera un buhweimeſtera lectas, ka ori labi ſchuwufchi pcedes debti (14 žellu teewgali plati) un wehl daudš behrſu planku un derigu lohtu.

M. Draweneek. 1

Preeſch weenas Rihzes pagasta ſkoblas (Grohbinaš arinſki) teel ahtā brihdi ſkolmeiſters mehlehts. Peemeldeſchanaš, ar waijadſigahm peerahdiſchanašm, ir ja-eeſneedš pee Rihzes pagasta waldifchanaš. (An die Niederbartauſche Gem. einde-Verwaltung, über Libau, Kurland.) 1

Dſimtmiuſchā Rifaš pagasta waldiba dara žaur ſcho wiſeem ahrpuš pagasta dſihwodameem, ſchi pagasta lohželkeem ſinamu, ka galwasnaudas makfataju klaſeereſchana par 1870/76. gadu ſcheit notikuſi, un ka klaſeereſchanaš rullis lihds 3. Oktober f. g. ſcheit preeſch eekſtatifchanaš iſlitis ſtabwehs, lihds kuram laikam katriš ſawu nemeera buhſchana ſchini leetā pee ſcheitjenes pagasta wezala war peemeldeht; jo pehž tam neweens wairs netiks klaufihts. 2

Dſimtmiuſchā Rifaš, 20. September 1875.
(Nr. 63.) Pag. wej.: A. Pumpur.
(S. B.) Raſtured.: M. Baumann.

Pohyis-Angeš pagasta ir weena pagasta-ſloblotaju weeta wakā. Sloblotajam žaproht lanwiſti, wabžifki un kreewiſki mahžiti. Kam patiktōhs ſcho weetu weenemt, ar ſawahm atestahem žamelbahs lihds 1. November f. g. pee 2

W. Gugenberger.

Pohyēs-Kindes mahžitaja.
Adr.: Angermuende über Windau.

Buhs tagad 3 gadi, ka manš dehls Jāhšes Balſewiſch, kurlmehmš, ſchim brihdim 22 gabus weže ar ſlaibru waihu beſ bahrdas, ar tumſchi dſelteneem mateem un ſlahm ažiun, ar nelahgi no-augufchu ažuſohbu, kaš redſamš, kaš muti paluſtina, ir iſgabjis no manahm mahžahm, un eſmu tagad ſiui dabujis, ka efoht ſchis manš dehls biſis ſonemts ſchi gada Auguſta mehneſi Rihgā, bet atkal balaiſis; tadeht it mihti lubdſu to gohdigo žilweu, kaš no ſchi mana dehla ſinatu, kur wiaſch tagad atrobnams, to daribt ſinamu ſchautu aprinka luteru mahžitajam Diſtonam ſchautu pilſebtā, un arſohbu tam gohdigam ſinas dewejam 10 rubl. wateizibas naudas. ſchautu aprinka Almenes woloſka ſereſchu ſahdſchu ſaimneekš Theodor Balſewiſch.

Kroha Brambergu pagasta waldiba (Dohbeles arinſki) uſaizina peeklahjigi wiſas polizejas un waa dibas, winau aprinſeks dſihwodamūs, ſchi pagasts lohželkus peepreest, lihds 18. Oktober f. g. ſawas nodohſchanaš par 1870/76. gadu beſ atraufchanaš ſcheit eemakſah; bet ſenohš, ſchi pagasta nodohſchanaš parahdneekus, kaš ilgaku laitu nau iſpildjuſchi ſawus peenahumūs un tagad neſnamās wee taš uſturahs, ka:

- 1) Anſi Kleinbergi.
- 2) Anſi Makowizu.
- 3) Dahwu Balodi.
- 4) Dahwu Gramlawu.
- 5) Dahwu Daubergi.
- 6) Dahwu Weidenſeltu.
- 7) Gedertu Mikelfohnu.
- 8) Gedertu Markowſky.
- 9) Jahni Kriſtapohnu.
- 10) Jahni Dorlewizu.
- 11) Jahni Sprohgi.
- 12) Jahni Belinſky.
- 13) Jani Walteri.
- 14) Jahni Schambri.
- 15) Kriſtapu Sprohgi.
- 16) Kriſtapu Groſſmani.
- 17) Kriſtapu Reinu.
- 18) Kriſchjahni Aniti.
- 19) Matſku Kruhju.
- 20) Pehteri Sprohgi.

ja wina iſkumigas dſwitanžes par nomakfateem nodohſchanaš parahdeem newaretu uſtradiht, tuhlt par areſti ſchury atkuhſtiht. Kaš no wineem **trihš gadu laika** nebuhš ſcheit peemeldejees, jed peemeldehts kluis, ar to tiks pehž iſkumeem darihts.

Žalgrahwē, 16. September 1875. 2
(Nr. 440.) Pag. wej.: J. Roſenberg.
(S. B.) Pag. ſcribw.: S. Rother.

Kroha Garoſes pagasta waldiba dara žaur ſcho wiſeem ahrpuš pagasta dſihwodameem, ſchi pagasta lohželkeem ſinamu, ka galwasnaudas makfataju klaſeereſchana par 1870/76. gadu ſcheit notikuſi, un ka klaſeereſchanaš rullis lihds 3. Oktober f. g. ſcheit preeſch eekſtatifchanaš iſlitis ſtabwehs, lihds kuram laikam katriš ſawu nemeera buhſchana ſchini leetā ſcheit war peemeldeht; jo pehž tam neweens wairs netiks klaufihts.

Kraufhts, 20. September 1875. 2
(Nr. 74.) Pag. wej.: M. Sultan.
Raſtured.: M. Baumann.

No Saulas pagasta teefas teel wiſi tee, kam noe miruſchais Wez-Saulas Kobermanu mahju ſaimneke Kriſchjahnis Ralminſch parahdā walizis, ka ari ta nomiruſcha parahdneekš žaur ſcho uſaizinati, woiwehlaſi lihds **10. Oktober f. g.**, kaš par to weenigoſſſehgſchanaš terminu ſchai leetā noliktš, pee ſchš pagasta teefas peeteiktš; jo wehlat neweens wairs netiks klaufihts, bet ar parahdneekem pehž iſkumeem darihts. 1

Teefas wahrda:
Leef. ſcribw.: F. Kreuzberg.

Kroha Rifaš Breedenes pagasta waldiba (Wiſehof Breeden Gem. Ver.) dara žaur ſcho wiſeem ahrpuš pagasta dſihwodameem, ſchi pagasta lohželkeem ſinamu, ka galwasnaudas makfataju klaſeereſchana par 1870/76. gadu ſcheit notikuſi, un ka klaſeereſchanaš rullis lihds 3. Oktober f. g. ſcheit preeſch eekſtatifchanaš iſlitis ſtabwehs, lihds kuram laikam katriš ſawu nemeera buhſchana ſchini leetā pee ſcheitjenes pagasta wezala war peemeldeht; jo pehž tam neweens wairs netiks klaufihts. 2

Dugand, 20. September 1875.
(Nr. 133.) Pag. wej.: J. Kalning.
(S. B.) Raſtured.: M. Baumann.

Uſ ſabdu gruntsgabatu, ſahda pilſebta tumumā, ir nodohmahšs dabrsneezibu un peenafaimneezibu ceriſteht. Preeſch pirmsah weetas teel labš dabrsneekš ar maju lapitatu mehlehts, kaš pehž teem brihwadeem to dabrsu ſemi waretu nobmah, un lihds ar to war dabrsneeka laulata draufene to peena-nohmu peenemt. Preeſch peena ſaimneezibas turpiti teel labš plawuſkohpeš mehlehts, kura laulatat draufenei waijah buht labai lohpu kohpejai. Daudis ar labahm atestahem titat war uſ ſchihm weetahm mehteetes. Wehtules, preeſch tablak ſubtiſchanaš ir ja-eeſuhata Leepajā, Gottl. D. Meyera grahamu-druſatawā apakſch ſchabdas adreſes: A. B. Nr. 100.

No kroha Greenwaldeš ſaweenoto pagastu waldibas (Nr. Grünwalde Gem. Ver.) teel žaur ſcho wiſeem ahrpuš pagasta dſihwodameem, ſchi pagasta lohželkeem ſinams darihts, ka galwas naudas makfataju klaſeereſchana par 1870/76. gadu ſcheit notikuſi, un ka klaſeereſchanaš rullis lihds 3. Oktober f. g. ſcheit preeſch eekſtatifchanaš iſlitis ſtabwehs, lihds kuram laikam katriš ſawu nemeera buhſchana ſchini leetā ſcheit katur peektdeem war peemeldeht; jo pehž tam neweens wairs netiks klaufihts. 2

Sablite, 20. September 1875.
(Nr. 343.) Pag. wej.: J. Pelſche.
(S. B.) Raſtured.: M. Baumann.

Keel-Platones pagasta waldifchana dara žaur ſcho wiſeem ſaweem pagasta lohželkeem ſinamu, ka galwasnauda par 1870/76. g. ir apſpreesta un kureſch dohmatu, ka ir nepareihš apgruhtinabte, kaš lai diwu nedetu laikā ſawu nemeeru iſteiz un ſuhdiſibu pee ſwrauga teefas weeneſš; jo wehlat neweena eeruna wairs netiks klaufita. — Pee tam wehl teel wiſi makſaſchanaš ſtabwoſchee pagasta lohželki uſaizinati ſawu galwas nandu wehlaſais lihds 1. Dežember f. g. pee ſtrahwes no 60 lap. f. nomakſah.

Wiſas pilſebtu, waiſchu un pagastu polizejas, apakſch kurahm ſchi pagasta lohželki dſihwotu, teel lubgatas, augſchejo ſtudinajumu wineem paſludinaht. Keel-Platones pagasta namā, 17. September 1875.
(Nr. 164.) Pag. wej.: M. Strandowſky.
(S. B.) Scribw.: Smugge.

Labs bekeris, kaš probt ſlabbu, ſaldinſlabbu un pluzinatu maſi žept, teel preeſch Rihgas mehlehts. Rahtataš ſinas war dabuht pee J. Schablowsky k. katolu celā Nr. 9 Jelgawā. 1

1875. g.

wislabakohs Bairreeschu Spalter apianus

pahrdoht us Moris Rosenwalda eefsch Bambergas usderuma

Ernest's Westermanis un beedris,
Jelgawā.

Manā un wisās zitās grahmatu bohdeš ir dabujamš

„Tautas skohlneeks“

zaur kuru war ihfā laikā un us weeglu wihsī eemahzitees rakstibit un lasibit, farakstibts skohlakm un mahjahn par labu no Fr. Dohne, skohlotaja pee Wirtas meitu skoblas Rihgā. Ugahdahts no

Wilhelm Betz,

Rihgā, jaun-eelā Nr. 14, blakam Dohmes gangim.

Lai šchi deriga un slawena grahmata lakram jo lehtaki buhtu pee-eijama, grīb apghadatajš us daudš skohlotaju un wezaku wehleschanohs „Tautas skohlneeku“ turpmal ne par 35, bet tik par 20 kap. fudr. pahrdoht. Par to pašchu tirgu wihsch ari wisās zitās grahmatu bohdeš dabujamš.

Grahmatina ir ar daudš jaukahm bildehm pušfota. Mahzitajš Bielenstein lungs, Latweeschu draugu beedribas presidente un Latweeschu walodas un literaturas sinatajš spreesch par „Tautas skohlneeku“ tā:

„Mahdahs it deriga grahmata, pehz prahtigas kahrtibas, zaur ko mahziba paleek jo weegla; pehz lasišchanas un rakstu mahzibas saweenofchanas; pehz lasamu gabalu jaukuma un laba kohdola! pehz derigeem peelikumeem un jaukahm bilditehm.“

Rahposti,

ar leelahm gahwahm teek no pee fr. Wirzawas Rudšus krogus buhdama Zoepfeka lunga lauka pahrdohti. 3

Jaun-Swirlautas pagasta teefa dara sinamu, la wina 2. Oktober f. g. vullsten 12. pusdeenā wisu, tam senakam Stuburu mahj. prow. fainneefam Krišch-jabnim Rittenbergim peederigo manū, par kuru kowfurse ulušt nošpreesta, Jaun-Swirlautas Stuburu mahjās vret tubdalin skaidru mašfu wairakfohltajeem pahrdohts. 1

Jaun-Swirlautā, 28. August 1875.
(Nr. 259.) Preefšfchd.: P. Kulberg.
(S. W.) Skrihw.: Baldowsky.

Birmdeenā, 6. Oktober 1875. g.,
pusdeenā, tiks pee Behrsebekes pagasta
waldibas

100 mehri magastinas rudju
wairakfohlišchanā pret skaidru uaudu
masakās dalās pahrdohti.

Behrsebekes pagasta waldibā, 27.
September 1875.

(Nr. 62.) Pag. wez.: J. Grandau.
(S. W.) Skrihw.: Bruhm.

Rutafschu-mulščā (Kodenhof) itš 13. Oktober f. g.
vullsten 10. no ribta ubtruwē wisfadas istabas un
wiršfastes leetas, tā galbi, krehsti, rati, ragus u. t.
pr. — wairakfohltajeem pahrdohtas. 2

Jaunas grahmatas.

Peē J. W. Steffenhagen un debla Jelgawā
nupat tita gatama un turpat, tā ari wisās zitās
grahmatu bohdeš dabujamas:

Britšha Kintera apfahwafchana. No
H. Kieventhal. Rakfa 10 kap.

Zeem ir Mohsūs un praweeschi. Bišbeles
fwehtku spreddikš Dilleku bafaižā, Wišsemē, fag-
zibts 1. September 1874 no mahzitaža K. Dfene.
Rakfa 8 kap.

Mahkat pee Jēsus! Ušaižinašchana pee ihstas lai-
mes un fwehtibas. Pehz Newman Hal anglu rak-
steem latwifski farakstijš J. Zimermans.
Rakfa 20 kap.

Monahzeet un palihdfeet mums. Spreddikš,
fazzibts us Wolmeras aprifka mifšones fwehtiteem
4. September 1874 no mahzitaža K. Dfene.
Rakfa 6 kap.

Diwi neweenadi beheni, jeb grahmata, kurrā
stahits un pamahzifchana: tā buhs un tā nebuhs
ar lohvineem dībwoht, farakstija preefšch beedneem.
No Gbr. Schönberg, Muzzawas draudšes skohlmei-
stera un ehrgelneela. Rakfa 6 kap.

Schid un tas, fwešch un patš. Pafalas,
mihlas, stahitini un blehnu dfeefmas, jeb finges,
farakstitas un famektetas no J. Bankina, Aif-
frantles skohlmeistera un ehrgelneela. (Dhtris
krabjumš.) Rakfa 25 kap.

Zella waddons, preefšch grahmatu rakstifchanas.
No K. Dfene, Jelgawas Japna bahzijas mahzi-
taja. Rakfa 60 kap.

Wišas fahis Latweeschu grahmatas ir dabunamas
Behrseburgā pee August Drahner (preefšchlaifā
Gustaw Seffel) Kewski Prospekt Nr. 13.

Preefšch Zuhdu mifšones tita eemafatti:

No Dobbeles latw. dr.	10 rub. 20 kap.
„ Wirzawas dr.	9 „ 35 „
„ Greeses dr.	10 „ — „
„ Lestenes dr.	4 „ — „
„ Mešchamuiščas dr.	8 „ — „
„ Rubas dr.	2 „ 30 „
„ Kuršifchu dr.	10 „ — „
„ Blibenes dr.	7 „ — „
„ Jaun-Mugas dr.	2 „ — „
„ Leel-Muges dr.	7 „ — „
„ Sakahsmuiščas dr.	— „ 20 „
„ Kalnamuiščas dr.	7 „ — „
„ Reydamy dr.	— „ 50 „
„ Dundagas dr.	5 „ — „
„ Kuldigas wahzu dr.	23 „ 85 „
„ „ latw. dr.	6 „ — „
„ Lutrinās dr.	6 „ — „
„ Ehdjes dr.	2 „ — „
„ Muiščazeem-Kemtenes dr.	1 „ 66 „
„ Lipalku-Snehpeles dr.	3 „ — „

G. Seefemann,
Jelgawas wahzu mahj.

Zaur pašcha eepirfchānu tais tirgōš Mifšch-
Rowgorodā un Leipzīgā ir mans

Kaschoku pretschu Krabjumš

ar wisfadam kaschoku preehmu us to wislabato plē-
dibts, un peedahwaju tohs, kreetnu, labu apdeene-
fchānu apfohltidams, par lehteem tirgeem. 2

Ludwig Japhè,
Jelgawā, leelajā eelā Nr. 5.

Muglu kohfus,

kas jau anglus nef, no wislabafakm un slawena
fahm fortehm, anglu- un kohfchuma krahmus,
rohšch un zitūs pulu stahdus, peedahwa leelā
pultā par lehteem tirgeem. 2

Fr. Henninsh,
kunn- un andeles dahfneeks Mifputē.

!40 rubl. f. pateizibas algas!

Rakst no 21. us 22. September f. g. tita Otten
muischas Snikeru fainneefam Wirfcham dīpi brubni
sirgi nofagti. Beens bij 8 gadus wežs, weenā pušē
us rurna balts flekis; ohtris 4 gadus wežs, pee la-
bahs kahjas gaisch flekis; abeem sirgeem ari wehl ir
balta blefe peerē. Kas par šcho sabfibu war flai-
dras sinas doht, jeb ustrahdibit, tur sagtee sirgi ir at-
rebnami, dabu angfchā peemineeto pateizibas alga.
**Teek peefohldinahts — tohs sirgus ne-
pirt!** — 3

No Sakahsmuischas muischaswaldifchanas teek
sinams daribts, ka us ta 22. September f. g. fchē
noturama gada tirgus tik buhs brikw

allu,

kas Sakahsmuischas brufsi bruhwehts, pahrdoht. 1
Sakajā muischā. 8. September 1875.

Wišas fortes pašchu bihdeleto kweeschu miltu,
fritšchā smaltahs un rupjās klījas, tā ari
wisfās fortes fittu peedahwa par widifschkeem tir-
geem

W. Michelsons, zitrei G. Aronstams,
Jelgawā, latoku eelā Nr. 38.

XXIX. Rakfawas loterijas (dšeltenas biletes) if-
lofšchana buhs bei tablak-zelščanas 26. us 27. De-
zember f. g. Kohles wehl teek pahrdohtas par 1 rubl.
20 kap. fudr. gabalā pee **W. S. Löwensteina,**
Jelgawā, leelajā eelā Nr. 16. Pee apfellefchānahm
war pasti ir us 1 lihš 10 lohšchm 30 kap. fudr.
paltinaudas japeefel. Wairak lohšes teek par welti
peefubhtitas.

J. Malmberga un beedr.

Mafkawas tehjas magasihne,

Rihgā, Kauf-eelā Nr. 18,

peedahwa leelā krahjumā

„Karawanen tehju“

160, 180, 200, 250, 300 kap. un wehl dahrgati par mahrgitau.

Preekšč Saldus un wina apgabala.

Zaur šho daru wifseem sinamu, ka es pee

pagasta teefas škrihwera Rülpe k. Saldū

grahmatu pahrdohtawu — ihpafchi grahamatas preekšč fsholas wajadfibahm — esmu eeriktejis un par to gahdajis, ka minehts lungs tahs grahamatas par teem pascheem tirgeem war pahrdoht, zil wixas fcheit mafka.

Apstelleschanaš us grahamatahm, kas azumirfli tur nebuhtu dabunamas, teel ari turpat preti nemtas un pagehretahs grahamatas wisihfakaja laikā apgahdats.

Jr. Lufafa grahamatu pahrdohtawa.

Zelgawā, September mehn. 1875.

Sweedru arklus; ezefchas; fehjasmaschines; rohkas; sirgu; uhdens; un damfa-kutamahs maschines; treschottas; ekfelmaschines peedahwa wifadōš leelumōš no wislabakahm Englantes, Wahzu; un Sweedru-semes fabrikahm

tas wispahrigais krahjums no semfohpibas maschinehm un rihkeem no

Rihgā. J. W. Grahmana Rihgā.

Pastahwigs legeris:
Nikolai eelā blakam bifeeku-
dahrsam (Schüpengarten).

Kantoris:
leelajā Zehkaba eelā, pretim
biršchasnamam.

Peefihmejumš: Us ohtru baltisku wispahrigo istahdi Rihgā 1871. g., Juni mehn., tika tahm fabrikahm, kuru agents J. W. Grahmans ir, pawifam lohpā

22 premiju sīhmes

peedalitas, starp kurahm ari atradahs tas fudraba medalis no ministerijas par trohna ihpafchumeem, kas bija ta

 wisleelaka flawas sīhme
preekšč maschinu nodalas.

20 rubl. f. pateizibas mafkas

tam, kas Kumschaitu faimmeelam Wiktorim Waitšulim no Sedes pagasta un Schates nowada flaidras sinas usrahda par diwi Embotes tirgū, 12. September f. g., wakarā, nosagteem sirgeem. Weens no scheem sirgeem behrs, 7 gadus wezs, ar melnahm krehpehm un melnu asti, 60 rubl. fudr. wehrtibā, bes nekahdahm ihpafchahm sīhmehm; ohtris rauds (Zuchš), ar raudahm krehpehm un raudu asti, 5½ gadus wezs, 50 rubl. fudr. wehrtibā. Ubi sirgi ir mast no auguma.

Peefihwes-Behrfes meldera ir weens sirgs peeklihdis. Kam tas peederetu, tas to war ar peerahdishchannahm un pret fludinafchanaš un eh-dinafchanaš mafkahm feschu nedelu laikā tur preti nemt.

Zaur šho daru wifseem sinamu, ka es sawu cebraufschanaš weetu esmu waleelinajis.

M. Michelfohns,

zitreis G. Aronstams,
Zelgawā, katoku eelā Nr. 38.

Kad Wiketu tirgus fshogad 2. un 3. Oktober netis noturehts, tad minešas deenas ari Latweeschu teateri ne-uswedibš, bet Prejtofu uswedibš Zelgawā tai deenā, kad te lauzeneeku rekluschu lobjeschana buhs.

Strundas draudjes fsholā ir no Mahrtimeem f. g. palibgs wajadfigs. Kas fchc; weetu grid peenemt, lai meldabs pee draudjes mahjitaja. 3

Drantschu tirgus,

Kaufkā,

buhš no 13. lihds 18. Oktober f. g.

Baufkā, 18. September 1875.

(Nr. 124.) Pilf. wez.: G. Schmidt.

Buch. weetā: Blankensfeld.

M. Schönseldta

wadmalaš andelesweeta

Zelgawā, leelajā eelā Nr. 3, preti konditorim Lorchani k. peedahwa sawu bagatigi pilditu wadmalaš krahjumu, wisjaunaloš musturōš, par wislehtakajem tirgeem.

!! Sina !!

Kam rehdeneka darbš sirahdajams, war meldees Leel-Swehtes Kafu mahjās pee rehdeneka

Kristapa Streimana.

Janni landis,

kas schint gada par fsholeneem Irlawas pagastu fsholā grib ceštahtees, lai peemeldahs ar frustamo no uswefchanaš atefiati 29. Oktober wulstien 8. no rihā, deht usnemfchanaš ekfames, pee inspektora Sadowsky kunga. 2

Šholas preekšneeziba.

Sauna grahamata.

Nupat tika gatawa un dabujama manā grahamata pahrdohtawā. Gelfch-Rihgas leelajā kalezā-eelā Nr. 4; Zelgawā pee G. Allunana, katoku eelā Nr. 8, pee Keepajas, Behronē, pee fsholotaja Urting k.

Pubpoli.

Dseijas no Matškerneeka Kahrta.

Malka 10 kap.

J. G. C. Kaptein.

Wisās grahamatu bohdes ir fchahdas grahamatas dabunamas:

Rifena farunas, malka . . . 1 rubl. 75 kap.

Pež bibbeles fchi ta leelaka ur fwarigata swehtu rakstu grahamata.

Swehtdeenas kohle, malka . . . 25 kap.

Zaukas garigas dseefmas us wifahm gada swehtdeenabm.

Puku waloda jeb flunste, miblestibas

dohmas zaur pukehmm sinamas darist . . . 20 kap.

Miblestibas gandu finges no Lapas

Mahrtimea . . . 20 kap.

Umino, jauts stahšs, malka . . . 6 kap.

Lustinsch, pafaka . . . 6 kap.

Garigas kahsu dseefmas . . . 6 kap.

Papreekščfludinafchana par Jf-

raclu; fchaj grahamataš teel leelas le-

tas stahšitas no schihdeem . . . 6 kap.

Basnizas un skohlas sinas.

Weens Kungs, weena tijba, weena kristiba.

Nahditajs: Sinas. Basnizas aprinka laufskohlotaju peetta sapulze. Misjonos sinas. Weza un jauna tijba. Dabwanas.

Sinas.

No **Struteles**. 17. un 18. August notureja schi apgabala skohlotaji Struteles skohlas nama sawu 29. sapulzi. Us to bij wairak nekã 20 skohlotaji un wehl daschi ziti skohlas draugi sanahkuschji. Wispirms farunajahs par to cetaifamo lahdi preeksch Kursemes skohl. atraiknehm un bahrineem. Par scho paschu leetu bij jau par Jahneem Selgawã spreests un par derigu issazihis, ka skohl. waretu pee Kursemes teefas lunga lahdes peebeedrotees. Gribedami ar schihs lahdes likumeem smalkati eepasihtees, tapa wisi schihs kafes likumi paragrafs pehz paragrafa islasti un pahrspreesti. Lai gan daschi schihs kafes likumus par it teizameem atsina, tad tomehr schi leeta negrib pee mums schim brihscham wehl labi weiktees. Jau sen gadeem par to us konferenzehin un muhsu Latw. awisess dauds runahs, spreests un pat leels strihdus fazelts. Bet kur bijis, tur palizis. Re-efam nei paschi sawu kasi zehlfchi, nei ari pee zitas peebeedrojuschees. Ari schini sapulze ta apspreechana labi neweizahs. Daschi wehlejahs, lai ihpafchu kasi zeltu. Bet no tahdas lahdes gan mas labuma atlehtu, jo no masa kapitata mas intreschu isnahktu. Wezaki skohlotaji atkal, kam dauds pahrak par 35 gadeem, fuhdsejahs par to, ka nespehjoht Kursemes teefas lungu lahdes beedribã eestahtees, jo tee newarohht to palatã palikuschu gada maksu no 35. gada lihds ar wiseem augtu augteem eemakfahht. Bet beedribas likumi ari ta atwehl: kam schi kapitata maksafchana par grubtu, tas lai til tahs prozentes par to palak maksajamu kapitalu il gada par Jahneem eemakfa. Bahris skohlotaju, kam drihs 35 gadi, grib pee schihs teefas lungu kafes ar sawahm maksafchanahm peebeedrotees. Bet jaunakee — un tahdu bij leelafais pulks — dohmaja, ka wehl laika deesgan efoht.

Struteles skohl. Grünsfeld islastija rakstu par skohlas brihwlaikem un skohlas swehtkeem. It ihpafchi par skohlas swehtkeem bij fazihis, ka tahdi muhsu skohlãs schim brihscham wehl mas un reti. Ekfame nau skohlas behrneem nekahda swehtku deena, jo firde tad pulst un dreb. Ari tas reti noteek, ka skohl. ar saweem behrneem us kahdahm jauklam no dabas bagatigi apdahwinatahm weetahm aiseet jeb kaiminiu skohlas kahdã meetã tohpã sanahkuschas dseed, spehle, islustejahs un no behrnu oraugu demigahm rohkahm tohp pameelotas. — Wehl pahrrunaja par Latweeschu walodas jauneem wahrdeem, kas schinis gaddõs zehlfuschees. Daschi no scheem it passihstami un mihti tapuschji, kã: wehstule, wehsture, atihstifchanahs, zenteens, stahwollis; bet daschi atkal til nelabi zelti jeb atwasinati, ka newar wis zereht, ka pee wifas tautas mahju weetu dabuhs knehs, karalis, pilsonis, galdneeks

u. t. j. pr. Pehz tam daschas dseefmas us 4 balsim dseedaja. Dhtã deenã bij prohwees mahzibas par to lihdsibu no scheligã Samarita un kã migla, rafa un mahkoni zetahs. Tad atkal kahdas dseefmas us 4 balsim dseedaja. Pee malites isteiza Franzmann no Dohbeles to wehleschantohs, lai wisi schihs konferenzes beedri zits zitu par „tu“ faulthõs. Tas bij wiseem it kã no firde runahs. Tapehz ar leelu labpatifchanu wisi scho padohmu peenehma un issaukdami: „tu esi tu un tu un tawi behrni tutuleni“ wefelibas usdsehra. Nahkoscha sapulze buhs 21. un 22. Dezember pee Dohbeles ehrgelneeka un skohl. Franzmann. Runã un apspreechanã nahks: par meldiru dseedafchanu basniza un par Kreewu walodas mahzibu muhsu pagasta skohlãs. 3 skohl. apnehmahs prohwees mahzibas tureht: isstahstifchanu par to Atwentes dseefmu: „Sataifi tawu firde,“ par leetu, krusu, freegu un tschahrmu un par rehlinafchanu ar laufsteem skaitleem. Kad pehz jauneem skohlas likumeem us preekschu pagasta skohlãs ari Kreewu waloda buhs jamahza, tad apnehmahs wisi skohlotaji us nahkoschu konferenzi kahdu gabalu no Gololusowa pa kreewifki preekschã lasiht.

Meschohtnes draudsei bija 10. Augusts preeka deena, jo tam tapa winas jaunais mahzitajs Panca k. eewests. Kad isgahjuschã gadã Meschohtnes nelaiķis prahwesta tehws us winu pasauli aigahja, draudse pehz wina sehrodamees behdajahs: „kur tahdu ganu un mahzitaju, tahdu tehwu un padohma deweju nemsim, kahdã nelaiķis bija?“ — un luhf tagad, Meschohtneeki mehds faziht: „Muhsu jaunais mahzitajs nelaiķim prahwesta tehwam lohti lihdsinajahs.“ Panca k. ir flawens spredikotajs un leels skohlu draugs, kas jaw labu teefu us skohlas lauka puhlejees. J. K.

Tulas pilsehtã nesen weens gohgabirgelis Truchin, mirdams atwehlejis 42 tuhkstofsch rubtu preeksch basnizu isglihtofchanas; bes tam wehl atwehlejis 277 tuhkst. preeksch daschadahm labdarigahm eeriktehm Tulas pilsehtam par labu.

Narwas pilsehtã 1. September ir weena jauna progimnasija atwehrtã.

Behterburgã no 1865. gada pastahw weena beedriba no Kreewu kungeem, kas darbojahs ar bihbeles (kreew. walodã) isplatifchanu pa Kreewiju. Schi beedriba ir jau pawisam 405 tuhkstofchi eksemplarõs tohs swehtus Deewa wahrduhs laudis islaidusi.

Wahzsemẽ schim brihscham ir 20 uniwersitetes (ar 1624 profesoreem un 15,557 studenteem), 330 gimnasijas, 214 progimnasijas, 14 realgimnasijas, 483 real- un pilsehtu skohlas un 60 tuhkst. laufskohlas.

Bauskas aprinka laukflohlotaju peekta fapulze.

Ar leelu pateizibu japeemin, ka ziti no muhsu aprinka zeen. mahzitajeem leelu laipnibu muhsu fapulzehm parahda, neween paschi pee tahm firsnigu dalibu nemdami, bet ari tahs pee fewim istrilodami. Ta ari us scho pehdigo, 28. August notureto fapulzi, bija Wallešmuischas zeen. mahzitajs Neander f. Bauskas aprinka flohlotajus un mahzitajus pee fewim usaizinajis. Atnahkufchi bija pawisam 23 flohlotaji un 6 mahzitaji. Kadeht wehl laba teesa no teem pee muhsu aprinka peederigeem flohlotajeem bija istrufkufi, nau mums libds fchim wehl sinams.

Kad gariga dseefma bija nodseedata un no Wallešmuischas zeen. mahzitaja firsniga Deewaluhgshana notureta, atflahja fapulzi fapulzes wadons Bauskas zeen. mahzitajs Seiler f. wifus us weenprahhibu pee weena un ta pascha darba mihli usaizinadams.

Wisupirms tapa protukolle zaurlafita, un is tahs wehl daschas leetas pahrspreestas; p. pr. waj wasaras fsholas brihwlaiku newaretu no Juli mehnescha us Augusta pahrzelt, jo daschas weetas tohp Augusta lauka darbu deht fsholeni beeschi ween mahjās patureti. Kad no wairaf pusehm to leetu apulshoja, tad palika pee wezas libdschinigas eewefchanas. Par fshohlotaju, atraitnu- un bahrinu palihdsibas lahdi runajoht, dohmaja, ka esohht derigi pee tahs jau no fenaka laika pastawofchas frohna amata wihru atraitnu-, bahrinu- un nespehjneeku palihdsibas lahdes peebedrotees. Ari nospreeda, preeksch weenreis gadā noturamas aprinka fapulzes labakas sagatawofchanahs, draudses fshohlotaju fapulzes wairaf reis gadā notureht. No fapulze preekschā lasiteem un pehz pahrspreestem darbeem bija schahdi:

1) No Zeemalda f.: Kahdi tee eemefti, ka tautā libds ar wifū attihstifchanohs ari netifliba un nekahrtiba arweenu wairaf wairojahs?

Us tam dewa schahdu atbildi: Tas nahkotees a) no wezaku weenaldsibas pee behrnu audsinafchanas, b) no jaunu laufchu preeku meleschanas zaurahm naktihm ballēs un teaterds, kur firdis famaitadamas lugas tohpohht istrahditas un z) no fliktu wahzu *) lasifchanas grahamtu un laikarastu isplatifchanas. Sapulzejuschees ihpaschi scho beidsamo atbildi pahrspreeda, dohmadami, ka fshohlotajeem un mahzitajeem pehz spehjas jagahda, ka flikti raksti (latwifli) netaptu isplatiti, bet turpretim apflahpeti. Un newar wis leegt, ka deesgan fliktu grahamtu tagad netaptu gaismā laistas, un daschi, kas dohmajahs lautas gaismotaji esofchi, zits nefas nau, ka tautas dahrgahs mantas, wihu firds schifstibas, famaitataji.

2) No Reinholda f.: Fshohlotajs pee fawa milsumiga darba. Schini raksta flua schahdas jautafchanas preekschā zeltas: a) Waj fshohlotajs seemā latwifli un freewifli mahzidams ari spehj fawus wasaras fsholenus wahzifli mahziht? b) Waj fshohlotajs seemā wasaras fsholenus mahzidams wahzifli, nedara seemas fshohleneem zaur tam flahdi? un z) Ko lai fshohlneezehm par to laiku mahja, kamehr fshohlneeki freewifli mahzahs? — Rein-

*) Wehs nepafstihnam neweenu apgabalu, kur leelaka daka latweefchu wahzu grahamtas lasitu. Daschu lasitaju deht wehl newar no tautas runahht.

holda f. fawas pateefas dohmas bija sohti johzigā isflaufā eetehrpis, bet tatschu jafaka, ka ta leeta no leela swara. Wehs laukfshohlotaji til tamdeht no pagasteem lohni dabujam, lai seemā wifas mahzibas tautas walodā faweem fshohleneem pasneedsam un tad wehl kreewu wlodupehz spehjas mahzam. Ja nu fshohlotajs wehl Wahzu walodu pa seemahm gribetu mahziht, un scho mahzibu, palihgu neturedams, tanis paschās stundas eedalitu, tad tas pret faweem seemas fshohleneem netaisnigi isturetohs, teem daschas stundas atraudams, un palihgu tureht tatschu nebubs eespehjams, ja fshohlotajs til 100 rublus lohnes dabuhn. Kamehr fshohlneeki freewifli mahzahs, tikmehr fshohlneezees waretu rohku darbā radinatees, bet kas tahs lai mahja? Ko fshohlmeistera seewas to tatschu newar prafiht, lai wina par welti to daritu, zitadi isflakitohs, it ka fshohlotajs til 50 rubl. pelnitu, un wina ohtra puse tohs ohtrus 50 rubl. par fshohlneestku fshohlofchanu.

3) Us Kermel f. preekschā listchanu: Kā un kas lai fshohlneekus apstrahpe? fapulze spreeda, ka pee masalahm wainahm un pahrfahpshchanahm fshohlotajs, wezaku weeneeks buhdams, mihlestiba libds meešigeem prahhigeem wezakeem drihst fawus fshohlenus ari meešigi apstrahpeht, bet leelu nedarbu un grehku deht tas winam jaleel no pascheem wezakeem dariht. Masas mifefchanahs jastrahpe ar eerastifchanu deenas grahamatā.

4) Kad Grünberga f. brangu rakstu: „Rattismus un bihbeles stahsti tahs swarigakahs mahzibas muhsu fshohlās,“ bija preekschā lasijis un Reinis f. jautafchanu: „Kā wiela baki waretu bihbeles stahstus mahziht?“ atbildetu: tad, kad fshohlotajs pats tohs fshohlneekem isflaidro un isstahsta, — islasija wehl Wallešmuischas zeen. mahzitajs jaunohs fshohlās likumus fapulzei preekschā, un wakarām tuwojotees beidsahs ari fapulzes darbi. Bauskas zeen. mahzitajs Seiler f. laipni apfshohlijahs nahkofschā gadā fapulzi pee fewim sa- aizinahht. J. K.

Misiones sinas.

X. — 1877. gada 1. jūlijs.

Dahw. ds. 126, 5—6. Kas ar asarahm sehj, tee ar gawilefchanu plaus; tee no-ect un raud dahrgu sehllu nesdami, bet teescham ar preeku tee atkal atnahks un nesihš fawus kuhlischus. Tahdu asaru sehllu un preeka plahwumu Deews ir pasaules azihm zehlis preekschā muhsu deenas leeluleelā Madagaskaras salā, no furas lasitajeem schai lapā gribu sinas doht.

Madagaskara pee Afrikas rihthu juhrmalas pehz leelumā ir zetorta sala muhsu semes wirfū, tai ir 8900 □ jahdses. Birmahs sinas no schihš salas Ciropescheem notika ap 1300. g. p. Kr. zaur Wenezijas reisneeku Marko Polo; 16. gadu simteni Portugifchi un 17. Frantschi cesahza tē apmestees un aridsan pehz katotu eerastchahm misiones darbu strahdabt. Preesteris Etienne, no lepna firsta Manango laipnigi usnemts, to mekleja atgreest pee katolu tizibas; bet pa dauds drohsch buh-

damõ winsch negribeja gaidiht, kamehr ta eefehtha fehkla auglus nes eefsch pazectibas, bet winam tuhliit usstahweja, lai atlaisch sawas leelas feewas; firsst sawas dusmas fakohdis ar feewahm un wehrgeem wilkash no juhrmalas prohjam uf semes widu; bet preesteris winam pakaf un basnizas drehbës gehtbees bahrgi winam ohtrâ kahrtâ pawehl feewas atlaisht, un apskaites winam noplehfa wina elka bildeß no kruhtihm. Nu aridsan ta firssta dusmas eedegahs un winsch lika to preesteri ar wiseem wina beedreem nokaut. Tâ pahwestneeku misiones darbs ischklihdâ. 1814. gadâ Englandeefchi apmetahs Madagaskarâ; ap to paschu laiku aridsan isdewahs Nowaziltis leelkungam Madama ar Englandeefchu palihgu par wisahm Madagaskaras tautahm to wirsrohku dabuht un par Madagaskaras kehniinu buht. No Englantes nu nahza us Madagaskaru Ewangeliski misionari, tee no kehniina Madama aistahweti puhlejahs ar skohlahm, 1824. gadâ eefahza to preezas mahzibu sludinahnt tautas walodâ; skohlâs bij 5000 skohleni; 1836. g. misionari eerikteja drufatawas, kur grahmatas Madagaseefchu walodâ tapa sagahdataß.

Madama, ko fauza par „apgaismotu Afrikaneeti“ un kas gan sawu semi bet ne sawu firdi Ewangeliumam bij atwehriß, nomira 1826. g. un pehz wina usnehma waldischanu weena no wina feewahm, Ranawalona I., ko pehzaf dehweja: „afinaina.“ No eefahkuma wina ne-aisleedsa to misiones darbu, nebij aridsan par pretineezi, kad 29. Mai 1831. gadâ Nowa tautas 20 pirmekki tapa kristiti un zehlahs pirma draudse. Bet no ta laika wina eefahza eenihdeht to kristigu tizibu. Paprecksch wina aisleedsa wiñnu bruhleht pee swehta wakarina, pehz tam wiseem kara wiñreem un walstskungeem liktees kristitees; netruhka aridsan tahdu, kas to kehniineni musinaja pret teem kristiteem, bet jo wairak tohs speeda, jo wairak tee auglojahs; 1835. gadâ Februar mehnesi kehniinene swehreja pee sawa augstaka deewa, ka griboht to kristigu tizibu sawa walsti isdeldeht, lai aridsan wiseem kristiteem tamdeht buhtu jamirst; 1. Merz wina sinamu dewa teem misionareem, ka griboht ar sawu tautu palikt pee sawa tehwa deewakalposchanas un ka ne-esoht brihw eewest kristigu deewakalposchanu un kristibu, lai mahza wisadas pasaules gudribas un mahzibas, tas winai labi patihloht. Wiseem, kas Kristus wahrdu bij peefaulusch, bij pascheem pee teefahm japeedohdahs; ja negriboht wisgruhtakâ fohdiba eekrist; 400 kara wirsneeki un walstskungi paspehleja sawas gohda weetas, 2000 ziti laudis tika apstrahpeti. Wiseem, kas grahmatas no misionareem dabujusch, us nahwi tapa peefohdinahnt, tahs waldbai nodoht lihdi pehdigai lapinai un lai aridsan wairis nedohma us to jaunu mahzibu. Tagad wisi misionari atstahja to salu, Johns (Dichohns) un Baker ween wehl palika, ar grahmatu drikschanu un tulkschanu darbodamees; 1836. gadâ tee paschi ari tapa isdihiti. Tee isdihiti misionari apmetahs Maurizijas salâ, kas preder Englandeefcheem, netahlu no Madagaskaras, un no teijenës ar grahmatahm apkohpa tahs wajatas draudses, un ahtri tee wajataji nomanija, ka zaur misionaru isdihischanu ta draudse wehl nebij ispohtita. No scha laika eefahzahs afinaina wajaschana, kas 25 gadus wilkash lihds kehniinës nahwei (16. August 1861. g.). Pirma wajaschanas wehtra zehlahs 17. Juli 1836. g. Kaserawawy, augsti teizama gohda wihra meita ar zitahm 9 dwehfelehm preeksch teefahm tapa

apsuhdsetas. Winas dshwiba ta tehwa labad palika pataupita, bet winai bij jabehg, no wisahm weetahm isdihiti, us Maurizijas, kur wina nomira. No teem ziteem apsuhdseteem pirmaja kas afins leezineeka nahwi zeeta, bij Rosalama, jauna feewa, 14. August 1837. g. lihds ar teem dewineem wehl ziti tapa pee teefahm westi un wisi, 200 dwehfeles, wehrgõs isdohiti. Dhtris afins leezineeks bij Kasaralahy, 22 gadus wezs jauneklis, kas Rosalamu bij redsejis mirstam un issauzees: „laut jel ir es waretu tapat meerigi un swehti nomirt; tad aridsan es labpraht gribetu Jesus labad sawu dwehfeli islaist!“ wina wehlehanahs ahtri tapa peepildita. Trefcha bij Kawahiny, kurai bij jadser giste no Ponganu pupahm sawahrita. 9. Juli 1840. g. 9 zilweki reisë nokauti, no augsta kalna pee Madagaskaras galwas pilsehta Antananariwo nogahsti, wina starpâ wezais burwis Bahwis, diwi mahzitaji Josuus un Namanisa, kura „dseefmu eefsch wajaschanahm“ wina tautas brahti wehl tagad ar preeku dseed. Tai weeta, kurâ tee sawu tizibu ar saweem fatrekteem kaulëem apleezinaja un ko sawz par afins leezineeku kalnu, tagad usbuhweta kohscha basniza; 1842. gadâ 5 afins leezineeki tohp mineti, pehz 3000 dwehfelehm bij jadser Pongana giste. Misionars Johns, kas slegen apmekleja Madagaskaru, tohs behdigus un wajatus eepreezinahnt un stiprinahnt, nomira Augustâ 1843. gadâ Rosibi pee juhrmalas un tur tapa aprakts. Wisi Eiropeeschi, Englandeefchi tapat ka Grantchi, kas teem wajateem palihdseja behgt, no tahs salas tapa isdihiti. Ap to laiku notika atweeglinaschana, no tumscheem padebescheem schaza spihdeht atkal faules stari. Pats krohnamantineeks, kehniinës weenigais dehs, Kats-Madama atdarija sawu firdi Deewa wahrdeem. Kad winam 16. gadi bij, tad winsch peebeedrojahs pee kristiteem un apmekleja wina sapulzeschanas meschõs un alâs, bet kehniinës neschehliga firds eefahrfahs par sawu dehlu; teem apsuhdsetajeem wina sazija: Schis ir mans weenigais mihlais dehs, lai winsch dara, ka winam tihl; ja winsch grih par kristitu palikt, lai paleel; winsch ir mans dehs! Zits prinzis, kehniinës mahfas dehs, Kamandscha staigaja ta krohna mantineeka pehdas un wehl duhschigaki eepreezinaja tohs apbehdinatus brahslus. 1849. gadâ iszehlahs ohtra wajaschanas wehtra. Kehniinene lika Kamandschas namu, kurâ tee brahti sapulzejahs us deewakalposchanu, ispohtih. Kad tee kristiti zits zitu negribeja pee teefahm usdeht, tad kehniinene atkal pawehleja, lai ikkats pats sawu wahrdu usdohd. Kâ laujamas aitas tee kristiti no wisahm malahm tapa fadsihiti kohpâ. Behz ihfas ismekleschanas wineem tur spreedums tapa islahits: 19 zilweki, wina starpâ 4 no augstas kahrtas, tapa nosohditi us nahwi, 117 us muhschigigu zeetumu eefsch schkehdehm, 105 us meefas strahpehm, 37 mahzitaji ar jeewahm un behrneem isdohiti wehrgõs, tapat aridsan 42 zilweki, pee kureem bij atradusch, swehtus rakstus; ziti, kas pee sapulzeschanahm turejuschees, ar naudas strahpi tapa strahpeti; prinzis Kamandscha paspehleja sawu gohda weetu un par saldatu pasemohts, tapat dands ziti; no kara wirsneekem un teefas kungeem, kohpâ no 2000—3000 zilwekem. No teem us nahwi nosohditeem tee tshetri no augstakas kahrtas tapa dshwi fadedsinata; weena feewa tai brihdi dsemdeja un lihds ar sawu behrinu tapa fadedsinata. Tee ziti 15 no sematas kahrtas no klintskalna nogahsti un sadra-

gati, bet weenu jaunu meitu Maniwa, ko ta kehniene gribeja isglahbt, pataupija us beigahm, un kad wina negribeja aisseegt tizibu, wina atlaida tamdeht, ka esohf masä prahtä. Bet aridsan teem, kas us zeetumu un wehrqu buhschanu nosohditi, bij jazeesch gruhst listens, prinziä Namandscha ar tahm behdahm paläudeja sawu weselibu; krohnamantineeks Rakota wina allasch apmekleja, raudaja ar wina un eepreezinaja wina zil spehdams.

Bet tomehr tee kristiti netapa uswareti nedi isdelleti. Kehnienei, kas pee leela wezumu tapusi, bij janem klacht pee waldischanas saws dehlä, nu teem kristiteem atkal bij brihw dsihwoht un isplestees; aridsan Giropeescheem gribeja atwehleht, atkal nahkt us Madagaskaru dsihwoht un ar wineem andeletees. 1853. g. Londones misiones beedriba suhtija sawu rakstu wedeju Wiljamu Ellis us Madagaskaru, tohs kristigas draudses apraudsiht; winsch nahza us ohstas pilsehtu Samatawe un no teijeenes rakstija pee kehnienes grahmata, kura luhdsa lai winam atwehletu, nahkt us Antananariwu. Wina luhgschana gan netapa paklaufita, tomehr winam isdewahs, tohs kristitus apdahwinahf ar swehteem raksteem, un wina tizibu stiprinaht. 1854. g. winsch ohtru reisi abrauzä un atkal tapa atraidihst; bet Kapstadte winsch dabuja grahmata no kehnienes, kura wina luhdsa, lai nahkt us Antananariwu. 1856. g. winsch atnahza trescho reisi, un Samatawe atrada kehnienes wehstneschus, kas wina ar leelu gohdu pawadija us Antananariwu. Te winsch apmekleja prinziä Namandschu un zitus kristitus; pats krohnamantineeks wina apweizinaja, bet Ellis wina atrada us abahm pusehm klibojam. Pascham par laimu winsch nedabuja to atwehleschanu, ilgati nekä 4 nedelas Antananariwa kawetees, jo tuhliit pehz wina aiseeschanas zehlahs leels trohlfmis. Jo ap to paschu laiku aridsan Frantschi, preesteri tapat ka prezineeki bij nahkschi us Antananariwu, tee dabuja peesistees pee krohna mantineeka un to us sawu pusi dabuht, ta ka winsch ar wineem slegen fabeedrojahs pret sawu pascha mahfi, to gribedams no winas waldischanas krehsla nogahst. Wisä jau bij gatawi fataisihst, bet tai paschä deenä, kura tee sawu padohmu gribeja peepildiht, kehniene dabuja par to sinas un sawus walstskungus sapulzinajusi, teem sazija, ka sinohf, kas griboht notikt, bet ka tohs blehschus negriboht nokaut, lai winus tilai saistitus suhta pee juhrmasas un atraida; slegen wina pawehleja, lai pa juhrmalu til ilgi winus aiskawe, kamehr juhrmales drudsis winus samaita; pusmiruscheeem teem isdewahs us kugeem tapt un aibraukt. 11 deenas pehz tam zehlahs ta trescha un wisbreesmigaka waijaschana, jo kehniene schkita, ka wisi kristiti pret wina sadumpojuschees. Tautas sapulze teem kristiteem wina atkal pawehleja, lai paschi usdohdahs, illatru, kas kahdeem no kristiteem palihdsetu apflehptees jeb behgt apdraudedama ar nahwes sohdiu. —

(Uf preekschu wehl.)

Weza un jauna tiziba!

Nelaitka Hermansburgas teizams mahzitajs Harms k. Wahzsemä fatilabs dselzela ratos bagatu schwelkohzinu fabrikantu preeksch mirschanas. Fabrikants Harms kungu nepaschdams leeliski leelijahs ar saweem milioneem, ko fabrikis

tam eenefis: „Ja redsat“ — ta winsch G. k. ustrunaja — „nu esmu bagats wihrs tapis til ta zaur fewi ween — ne-apnikuschi puhledamees! — Waj Juhs ari ko no schwelkohzinu taifschanas faprotat, mihtais kungs?“ „Neko dauds; jo es esmu mahzitajs,“ mahzitajs Harms atbildeja palehni. „Ak ta! Juhs eseeet mahzitajs, tas ir labi! Jau sen esmu wehlejees ar kahdu mahzitaju sadurtees un tam kahdu waijaschana par tizibas leetahm preekschä list. Ta waijaschana buhtu schi — sweschais fabrikants runaja tahlak: Kas ir ta jauna, kas ta weza tiziba, no kurahm laudis muhsu deenas til dauds spreesch!?“

Harms mahzitajs atbildeja: Teikschu lihdsiba! Kad Deews kahdam zilwekam, kas knapiba eesahzis — palihds pee mantas tikt un Deews to bagatigi swehti un apkrauj deenu no deenas, ka tam mantibas papilnam, bet ka winsch tatschu paleel pasemigs un masä un dohma, to es ne-esmu nebuht pelnijis, bet Deews to man til no leelas schehlastibas peemet. — Redsat, ta ir ta weza tiziba. — Un ta jauna tiziba ir atkal ta: Bet kad kahds zilweks tohp ar dauds bagatibahm ka behrtin apbehts, un winsch to newis ka Deewa leelu schehlastibu; bet til ka sawu nopelnu walka, Deewam nepateikdams, Deewu negohdadams — ar katru deenu leelaks un lepnaks palikdams, uspuhsdamees katram ussawz: „Naug — kahds es esmu! Kas par wihru esmu tapis!“ — Redsat, ta ir ta jaunās mohdes tiziba muhsu deenas!“

E. F. S.

Preeksch Jelgawas latw. kurlmechmo skoblas eemakfati:

no Keepajas latw. dr.	15 rub. — kap.
„ Jelg. Wahzu Triad. dr. upura dahwana	3 „ — „
„ Wahnes dr.	4 „ — „
„ Naretas dr.	9 „ — „
„ Sikeles un Borneš dr.	7 „ — „
„ Balles dr.	2 „ 5 „
„ Balgales dr.	2 „ — „
„ Landseš dr.	7 „ 70 „
„ Gezawas dr.	5 „ — „
„ Meschamuischas dr.	5 „ 7 „
„ Kuldigas Wahzu dr.	17 „ — „
„ Sezes dr.	4 „ — „
„ Krihzburgas dr. wehl	14 „ 50 „
„ Blihdenes dr.	7 „ 15 „
„ Kuzawas dr.	5 „ — „
„ Nihzas un Bahrtawas dr.	15 „ — „
„ Sakašmuischas dr. zaur mahz. Schaack zeem. 7 rub. 80 kap., zaur Meschamuischas mahz. 1 rub. kohpā	8 „ 80 „
„ ziteem us sinodes sapulzeteem mahzitajeem	8 „ 42 „
„ Krihzburgas mahz. palihga v. Maison k.	1 „ — „
„ Chdoles mahz. Otto k.	1 „ — „
„ F. Elzberg k. wehl	2 „ — „

Pawisam . 143 rub. 69 kap.

Jelgawā, 19. September 1875.

Mahz. R. Schulz,
kurlm skobl. direkt. no Kurs. wufes.

Latw. Awischi apgahdatais: J. W. Sakranowicz.

No zensures atwehlejis. Rihgā, 25. September 1875.

Drulahs pee J. W. Steffenhagen un depla.